

ARBORISTI KUTSEEKSAAMI JUHEND KUTSEÕPPEASUTUSE LÕPETAJATELE

1. ÜLDINE INFORMATSIOON

- 1.1. Arboristi kutse esmakordse taotlemise eeltingimuseks on erialase kutsehariduse tasemeõppe õppekava täies mahus läbimine.
- 1.2. Kutseeksamile lubamine toimub kutseõppeasutuse direktori käskkirja alusel. Kutseeksamile pääsemiseks peavad järgnevad eeldusained/moodulid olema sooritatud vähemalt nädal enne kutseeksami toimumist.
- 1.3. Eeldusained/moodulid:
 - 1) Õpitee ja töö muutuv keskkonnas
 - 2) Raietöö alused
 - 3) Puittaimed, nende bioloogia ja ökoloogia
 - 4) Dendropatoloogia
 - 5) Puude istutamine ja järelhooldus
 - 6) Viljapuude hooldamine
 - 7) Parkmetsade hooldamine
 - 8) Puuhoolduse alused
 - 9) Puuhooldus maapinnalt ja redelilt
 - 10) Ronimistehnika alused ja päästeõpe
 - 11) Puuhooldus ja raie köielt
 - 12) Puuhooldus ja raie korvtöstukilt
 - 13) Raied eritingimustes
 - 14) Puuhoolduse eritööd
 - 15) Praktika
- 1.4. Kutseeksamiga hinnatakse kõiki arboristi, tase 4 kutsestandardis kirjeldatud kompetentse, mis on alljärgnevad:
 - B.2 Arborist, tase 4 üldoskused
 - B.3.1 Puittaimede istutamine ja ümberistutamine
 - B.3.2 Puittaimede hoolduslõikus
 - B.3.3 Puittaimede raie
 - B.3.4 Parkmetsade hooldamine
 - B.3.5 Viljapuude hooldamine
 - B.3.6 Puittaimede erihooldustööde tegemine
 - B.3.7 Ronimiskõitega töötamine
 - B.3.8 Esmaabi osutamine ja päästmine
 - B.3.9 Juhtimine, juhendamine ja majandamine
 - B.3.10 Arborist, tase 4 kutset läbiv kompetents

Kompetentsi olemasolu tõendatakse peatükis 2 esitatud tegevusnäitajate hindamise kaudu. Õpingute käigus tõendatavad kompetentsid loetakse kutseeksami osaks, need on kirjeldatud peatükis 2.

- 1.5. Kutseõppeasutuse seadusest tulenevalt on õpilasel õigus kutseeksami ebaõnnestumise korral kool lõpetada koolieksamiga. Koolieksamiga lõpetamisel ei väljastata õpilasele kutsetunnistust ega kanta tema nime kutseregistrisse. Õpilasele väljastatavaks dokumendiks on sel juhul kooli lõputunnistus.

2. KOMPETENTSIDE HINDAMISE MEETODID TEGEVUSNÄITAJATE KAUPA

B.2 Arborist, tase 4 üldoskused			
Tegevusnäitajad:		Tõendusmeetod	Märkused
1	järgib tööd tehes asjakohaseid juhiseid, nõudeid, eeskirju, õigusakte, standardeid jmt;	Portfoolio	
2	järgib oma tegevuses keskkonnakaitsega seotud eeskirju, standardeid, juhiseid, seadusi ja tavasid;		
3	juhindub oma töös ja kutsealases tegevuses üldtunnustatud ja tööalastest eetikanõuetest (vt arboristi kutsestandardi lisa 1); arvestab ka teiste kutsevaldkondade spetsialistide käitumise aluseks olevate heade tavadega;		
4	kasutab oma tegevuses enda ja teiste tervist säästvaid tööviise ning järgib ohutusnõudeid;		
5	mõistab ja kasutab tekstides, arvudes, sümbolites, graafikutes ja kujutistes olevat olulist teavet;		
6	planeerib ja koordineerib ise oma tegevust, paneb paika ajakava ning peab kinni kokkulepitud tööplaanist ja tähtaegadest;		
7	seostab oma tegevust võimalike tagajärgedega ning on valmis ja võimeline tulemustest aru andma;		
8	suhtleb, vahetab teavet, peab nõu ja teeb koostööd isikute ja isikute rühmadega, et leida ühine mõistmine, leppida vajaduse korral kokku kompromissides ja tagada töö maksimaalne tõhusus;		
9	teeb ühiste eesmärkide nimel tõhusat koostööd, mõistes oma ja kolleegide rolli meeskonnas ning käitudes usaldusväärselt ja koostööd soodustavalt;		
10	säilitab teistega suheldes hea kontakti, väljendab end arusaadavalt ja arvestab suhtluspartneri vajadustega;		
11	kasutab oma valdkonnas kokkulepitud oskuskeele mõisteid ja termineid;		
12	mõistab võõrkeelset erialateksti, sh peamisi termineid, ning on võimeline suhtlema tasemel A2 (vt arboristi kutsestandardi lisa 2);		
13	kasutab enese suuliseks või kirjalikuks väljendamiseks vähemalt üht keelt või keelesüsteemi ning saab aru teiste samal moel väljendatust;		

Eesti Arboristide Ühing

14	mõistab ja kasutab digitaalseid süsteeme, tööriistu ja rakendusi ning töötleb digitaalset teavet iseseisva kasutaja tasemel (vt arboristi kutsestandardi lisa 3).		
Kompetents B.3.1 Puittaimede istutamine ja ümberistutamine			
Tegevusnäitajad:		Tõendusmeetod	Märkused
1	tähistab istutustööde teostamise kohta, tagamaks võimalike kõrvaliste isikute ja vara turvalisuse;	Portfoolio, puittaimede määramisülesanne, teooria test	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus.
2	valmistab ette istutuskoha, lähtudes tööülesandest ning arvestades istiku ja selle juurestiku suurust, kasvupinnase iseloomu ning muid asjaolusid;		
3	valib istutamiseks kvaliteetsed ja tööülesandele vastavad istikud; tagab objektile olevate taimede nõuetekohase hoiustamise;		
4	istutab puittaimi, arvestades istiku ja kasvukoha eripära, puu bioloogiat ning juhindudes projektist ja kehtivatest istikute kvaliteedinõuetest (nt standard EVS 939-2:2020);		
5	vajadusel teeb nõuetekohase istutuslõikuse lähtudes istiku seisundist, bioloogiast ja kehtivatest puuhooldustööde kvaliteedinõuetest (nt standard EVS 939-4:2020);		
6	valmistab püsival kasvukohal kasvava puu juurekava ja võra ette ümberistutamiseks uuele kasvukohale ja teostab istutustöö;		
7	hindab visuaalselt istutatud taimede seisundit ja hooldusvajadust;		
8	teeb istutatud puittaimedele või ümberistutatud puudele järelhooldust lähtudes puu seisundist, kasvukoha eripärast ning bioloogiast; kasutab järelhoolduseks sobivaid töövahendeid ja -materjale.		
Kompetents B.3.2 Puittaimede hoolduslõikus			
Tegevusnäitajad:		Tõendusmeetod	Märkused
1	kontrollib tööks vajalike lubade ja kooskõlastuste olemasolu;	Portfoolio	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus
2	hindab puu seisundit ja sellest tulenevat lõikusvajadust arvestades puu bioloogiat, kasvukohta (tänav, park, parkmets, koduaed, õhuliini lähedus vm);	Portfoolio, teooriatest, puuseente ja puittaimede määramisülesanne	
3	koostab riskianalüüsi ja valib sobivad riskide maandamise meetmed;	Portfoolio, praktiline ülesanne, puuseente määramisülesanne	
4	planeerib lõikustöö lähtudes lõikusvajadusest, mahust, võimalikest riskidest;	Portfoolio, teooriatest	

Eesti Arboristide Ühing

5	valib vastavalt töö iseloomule nõuetekohased, sertifitseeritud ja tehniliselt korras vahendid (sekaatorid, käsisaed, kettsaed, tõstuk, redelid jne) ja viisid;	Portfoolio	
6	teeb puittaimede kujundus- ja hoolduslõikust (nt võra puhastamine, harvendamine, tõstmine) lähtudes puu bioloogiast, vanusest, tervislikust seisundist, liigilisest eripärast, kasutades sobivad töövahendeid ning õigeid ja ohutuid töövõtteid;	Portfoolio, teooriatest	
7	teeb hoolduslõikust tõstukilt seades selle ohutusse tööasendisse juhtides tõstuki liikumist, vajadusel suheldes tõstukijuhiga ja maatoega kasutades kokkulepitud märguandeid või sobivaid sidevahendeid;	Portfoolio	
8	hooldab põõsaid ja hekke lähtudes puittaimede liigist, bioloogiast, hoolduse eesmärgist ja hooldusvajadusest;	Portfoolio, teooriatest	
9	tagab töö käigus inimeste, vara ja keskkonna ohutuse;	Portfoolio	
10	assisteerib puuhooldust tegevat arboristi maapinnalt.	Portfoolio	
Kompetents B.3.3 Puittaimede raie			
Tegevusnäitajad:		Tõendusmeetod	Märkused
1	kontrollib tööks vajalike lubade ja kooskõlastuste olemasolu;	Portfoolio	
2	hindab puu raie vajadust arvestades puu seisundit ja kasvukohta (tänav, park, parkmets, koduaed, õhuliini lähedus vm);	Portfoolio, praktiline ülesanne	
3	koostab riskianalüüsi ja valib sobivad riskide maandamise meetmed;	Portfoolio, praktiline ülesanne	
4	planeerib raietöö lähtudes puu seisundist, mõõtmetest, asukohast ning võimalikest riskidest; valib töö teostamise vahendid (nt saed) ja viisid (tõstuk, redelid jne); seab töövahendid töökorda;	Portfoolio, praktiline ülesanne	
5	langetab ohutult puid, sh piiratud alal nii täistüvedena kui sektsioonidena; tagab raie käigus inimeste, vara ja ümbritseva keskkonna ohutuse;	Portfoolio, praktiline ülesanne	
6	teeb puude raiet tõstukilt seades selle ohutusse tööasendisse juhtides tõstuki liikumist, vajadusel suheldes tõstukijuhiga ja maatoega kasutades kokkulepitud märguandeid või sobivaid sidevahendeid;	Portfoolio	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus.
7	assisteerib puude raiet tegevat arboristi maapinnalt;	Portfoolio, praktiline ülesanne	
8	teeb ohutult raiet tormikahjustuse aladel.	Portfoolio	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus.

Eesti Arboristide Ühing

Kompetents B.3.4 Parkmetsade hooldamine			
Tegevusnäitajad:		Tõendusmeetod	Märkused
1	planeerib töö lähtudes parkmetsa hoolduskavast või lähteülesandest; koostab riskianalüüsi;	Portfoolio	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus.
2	hooldab parkmetsi, lähtudes kas parkmetsa hoolduskavast, metsamajanduslikest või parkmetsa majandamise põhimõtetest sh arvestades ökoloogia, looduskaitse jms nõudeid.		
Kompetents B.3.5 Viljapuude hooldamine			
Tegevusnäitajad:		Tõendusmeetod	Märkused
1	planeerib lõikustööd lähtudes hoolduse eesmärgist, viljapuude liigist, bioloogiast ning seisundist;	Portfoolio, teooriatest	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus.
2	teeb viljapuude hoolduslõikust kasutades sobivaid töövahendeid, õigeid ja ohutuid töövõtteid ning lõikusviise lähtudes liigist, pookealuse tüübist ning hooldusvajadusest.		
Kompetents B.3.6 Puittaimede erihooldustööde tegemine			
Tegevusnäitajad		Tõendusmeetod	Märkused
1	hindab puu hoolduse vajadust; planeerib töö lähtudes projektist, puuliigist, seisundist, hooldusvajadusest ning kasvukohast;	Portfoolio, teooriatest	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus.
2	koostab riskianalüüsi ja valib sobivad riskide maandamise meetmed;		
3	rakendab ehitusobjektidel kasvavate puittaimede võra, tüve ja juurte kaitseks asjakohaseid meetmeid lähtudes puu bioloogiast ja puu kaitset reguleerivate normdokumentide ning muude ettekirjutuste nõuetest;		
4	valib sobiva tüveharude toetamise viisi, paigaldamise skeemi ja materjali; paigaldab puudele tugivõõd vm toetamise vahendid lähtudes puu seisundist;		
5	hindab kasvupinnase seisundit ning rakendab meetmeid kasvupinnase parandamiseks (nt õhustamine ja väetamine);		
6	rakendab kaitsemeetmeid puittaimi kahjustavate mõjurite vastu lähtudes liigist, kasvukohast ja kahjustavatest teguritest (nt päike, soolad, ulukid, mehaanilised vigastused jne);		
7	rakendab meetmeid puittaimede haiguste levimise ennetamiseks ja teeb taimekaitseteid lähtudes kahjustajast ja preparaatide kasutusjuhenditest.		
Kompetents B.3.7 Ronimiskõitega töötamine			

Eesti Arboristide Ühing

Tegevusnäitajad		Tõendusmeetod	Märkused
1	koostab riskianalüüsi ja valib sobivad riskide maandamise meetmed	Portfoolio, praktiline ülesanne	
2	lähtudes tööülesandest valib nõuetekohaselt sertifitseeritud ronimisvarustuse, isikukaitse- ja töövahendid ning veendub nende tehnilises korrasolekus;		
3	teeb kõielt puuhooldus- või langetustöid arvestades hoolduse- ja raie eesmärgi;		
4	teeb koostööd maatoega ning tagab inimeste, vara ja keskkonna ohutuse töö käigus;		
5	hooldab ronimisvarustust arvestades tootjapoolseid juhiseid.		
Kompetents B.3.8 Esmaabi andmine ja päästevõimekus			
Tegevusnäitajad:		Tõendusmeetod	Märkused
1	hindab olukorda sündmuskohal lähtudes enese ja kannatanu ohutusest ning võimalikust õnnetuse põhjusest; maandab järgneda võivate õnnetuste riski ja teavitab päästeteenistust;	Portfoolio, praktiline ülesanne	
2	hindab kannatanu seisundit visuaalselt, verbaalselt ja/või manuaalselt selgitades esmaabi andmise vajaduse vastavalt vigastuse eripärale;		
3	hindab vajadust ja võimalusi tuua kõrgtööd tegev kannatanu maapinnale		
4	kasutab kannatanu juurde jõudmiseks tõstukit või ronimissüsteemi ja toimetab võimalusel kannatanu maapinnale kasutades ronimissüsteemi;		
5	annab esmast elupäästvat abi vastavalt oma pädevusele ja vigastuse eripärale või järgib päästeteenistuse juhiseid;		
6	teavitab juhtunust asjakohaseid isikuid.		
Kompetents B.3.9 Juhtimine, juhendamine ja majandamine			
Tegevusnäitajad:		Tõendusmeetod	Märkused
1	tutvub lähteülesandega ning koostab tööga seotud kulude kalkulatsiooni ja hinnapakkumise lähtudes tööeripärast ning arvestades kehtivatest õigusaktidest tulenevaid nõudeid;	Portfoolio	Kompetents tõendatakse õpingute käigus
2	sõlmib tellijaga lepinguid, võtab objekte tööks vastu ja annab neid üle; dokumenteerib tehtud tööd vastavalt lepingule;		
3	annab klientidele erialast nõu (nt istutamise, puuhoolduse, raie kohta);		
4	veendub vajalike lubade ja kooskõlastuste olemasolus; nende puudumisel korraldab nende hankimise või hangib need arvestades kehtivatest õigusaktidest tulenevaid nõudeid;		

Eesti Arboristide Ühing

5	juhib ja juhendab kaastöötajaid, annab edasi erialast oskusteavet.		
Kompetents B.3.10 Arborist, tase 4, kutset läbiv kompetents			
Tegevusnäitajad:		Tõendusmeetod	Märkused
1	tagab töö käigus inimeste, vara ja keskkonna ohutuse;	Portfoolio ja praktiline ülesanne	
2	järgib liiklusohutuse ja liiniohutuse (elekter, side jt) nõudeid;	Portfoolio ja praktiline ülesanne	
3	töötab võsasaega lähtudes tööülesandest kasutades ergonoomilisi ja ohutuid töövõtteid;	Portfoolio	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus.
4	töötab kettsaega maapinnalt, tõstukilt, kõielt lähtudes tööülesandest, kasutades ergonoomilisi ja ohutuid töövõtteid;	Portfoolio, praktiline ülesanne	
5	hooldab töö- ja turvavahendeid (nt lõikurid, võsa- ja kettsaad, ronimisvarustus) heaperemehelikult vastavalt kasutus- ja hooldusjuhenditele;	Portfoolio	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus.
6	teeb eesmärgipäraseid lõikusi kasutades asjakohaseid lõikeid, lõikuse liike ja viise;	Portfoolio	Praktilised oskused tõendatakse õpingute käigus.
7	kasutab arboristitöödel eesmärgipäraselt sõlmi;	Portfoolio, praktiline ülesanne	
8	korrastab objekti vastavalt tööülesandele.	Portfoolio ja praktiline ülesanne	
Teadmised:		Tõendusmeetod	Märkused
1.	puubioloogia, sh puidusisesed kaitsemehhanismid; puuliikide omadused ja kasvukoha nõuded, ökoloogia;	Teooriatest, puittaimede ja puuseente määramisülesanded	
2.	kasvupinnased, nende liigid ja omadused, mullaparandusmeetmed;		
3.	puittaimede kahjurid ja haigused;		
4.	väetised ja taimekaitsevahendid, nende ohutu ja eesmärgipärane kasutamine.		

3. HINDAMISÜLESANDED JA -KRITEERIUMID

Arborist, tase 4 kutseeksami hindamisülesanded:

A. Praktilised ülesanded:

1. Varustuse ronimiseelne kontroll
2. Puuronimine (koosneb 4-st osaülesandest):
 - 2.1. Riskianalüüs ja riskide maandamine
 - 2.2. Kõie paigaldus
 - 2.3. Ronimine
 - 2.4. Võras liikumine koos puuhooldus- ja *rigimis*ülesande sooritamisega
 - 2.4.1. Võras liikumine ja puuhooldus
 - 2.4.2. *Rigimine*
3. Tegutsemine arboristi maatoena
4. Puuhooldustööd tõstukilt
 - 4.1. Riskianalüüs ja riskide maandamine
 - 4.2. Puuhooldus- ja *rigimis*ülesanne tõstukilt
 - 4.2.1. Puuhooldus tõstukilt
 - 4.2.2. *Rigimine* tõstukilt
5. Kannatanu päästmine
6. Sõlmede demonstreerimine

B. Teooriaülesanded

7. Puittaimeliikide määramine
8. Puuseente määramine
9. Kirjalik teooriatest

C. Portfoolio

10. Portfoolio, sh eelhindamine ja vestlus

Eespool toodud hindamisülesannetest sooritavad kutseõppeasutuse lõpetajad ülesanded number 1, 2, 3, 5-10.

Ülesanne 4 hinnatakse õpingute käigus.

Hindamisülesannete kirjeldused ja hindamiskriteeriumid on toodud arboristi hindamisstandardi lisas 2 ([Arboristi kutse ja tõstukil töötava arboristi osakutse esmataotlejate ning taastõendajate kutseeksami hindamisülesanded ja – kriteeriumid](#)).